



Teresa Pakulska¹

**WPŁYW WSPÓŁPRACY PRZEDSIĘBIORSTW Z UDZIAŁEM
KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO I PRZEDSIĘBIORSTW
POLSKICH NA ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W REGIONIE
(na przykładzie badania ankietowego)**

W warunkach globalnej gospodarki lokalne więzi z klientami, dostawcami i konkurencją zostały uznane za jedno z niewielu istotnych pól przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw działających w międzynarodowej skali (np. korporacji transnarodowych – KTN). Realizuje je strategia dualna² – strategia łącząca korzyści globalnej integracji z dostosowaniem przedsiębiorstwa międzynarodowego do warunków lokalnych. W efekcie przedsiębiorstwa realizujące różne strategie internacjonalizacji, dostosowane do formy ich aktywności gospodarczej i rynków, na których prowadzą działania, dążą do osiągnięcia wysokiej produktywności³. Dokonująca się także w tym celu reorganizacja struktur organizacyjnych korporacji transnarodowych prowadzi do⁴:

- większej autonomii filii, której miejsce i rola w strukturach korporacyjnych jest ściśle powiązana z cyklem życia produktu,
- racjonalizacji produkcji i silniejszych powiązań z rynkiem, na którym działają filie,
- budowania nowych form powiązań z firmami kooperującymi.

¹ Dr hab. Teresa Pakulska, profesor, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.

² M. Wdowicka, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne i inwestycje samorządowe w aglomeracji poznańskiej w okresie transformacji ustrojowej*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2005, s. 61–62.

³ Ch. Ketels, *Location, location, location*, <http://www.globalagendamagazine.com>

⁴ P. Dicken, *The Roepke Lecture in Economic Geography Global-Local-Tension: Firms and States in Global Space-Economy*, "Economic Geography" 1994, vol. 70, s. 120-121.

Wraz z nasilającymi się procesami globalizacji, uwarunkowanymi rozwojem technologii informacyjnych przyjmowane przez korporacje transnarodowe struktury organizacyjne charakteryzują się coraz wyższym stopniem złożoności i przy silnym „osadzeniu” w regionie rosnącą intensywnością powiązań ze strukturą gospodarki światowej⁵.

Większe „zakorzenienie” przedsiębiorstwa w regionie przekłada się na większą liczbę lokalnych i regionalnych dostawców. Wykorzystanie lokalnych i regionalnych zasobów zależy od kosztów i ryzyka wynikającego z nowych powiązań funkcjonalnych. Te ostatnie to efekt czynników zależnych w dużej mierze od inwestującego przedsiębiorstwa (KTN), miejsca w strukturze organizacyjnej, wielkości wieku, pozycji na rynku, a z drugiej potencjału rodzimych podmiotów funkcjonujących w regionie i ich aktywów (także istniejącej sieci powiązań)⁶, poszukiwanych przez KTN, budujących na ich bazie własne kompetencje.

Tworzone powiązania pomiędzy firmami zagranicznymi a lokalnymi, zakres, rodzaj i efekty współpracy między nimi stanowią istotny element oddziaływania przedsiębiorstw powstałych w wyniku napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) na rozwój przedsiębiorczości w regionie. Niejednokrotnie utożsamia się ją z aktywnością gospodarczą, której efekty mierzone są liczbą powstających przedsiębiorstw, miejsc pracy, ale także tworzeniem nowej wartości. Stąd też celem opracowania jest wskazanie tych powiązań, tworzonych w wyniku napływu BIZ i określenie ich oddziaływania na rozwój przedsiębiorczości.

Pojawienie się inwestora zagranicznego w regionie i prowadzona przez niego działalność wywołuje szereg zjawisk, które oddziałują bezpośrednio na lokalną przedsiębiorczość poprzez konkurencję w sektorze i gospodarce regionu oraz efekty zewnętrzne lokalizacji przedsiębiorstw w wyniku BIZ, dokonujące się w jego bliższym i dalszym otoczeniu⁷. Te pierwsze dotyczą działań określanych mianem kooperencji, które wiążą się z natężeniem rywalizacji powodowanej napływem kolejnych przedsiębiorstw powiązanych z „pionierskim” przedsiębiorstwem, zagrożeniem substytutami, rosnącą siłą przetargową dostawców i nabywców, ale także rozwojem kooperacji między „rywalizującymi” przedsiębiorstwami. Ekspansja zagranicznych przedsiębiorstw może powodować różne zachowania podmiotów lokalnych, tj. walkę konkurencyjną, współpracę oraz unik, w różny sposób oddziałuje na przedsiębiorczość w regionie. W pierwszym przypadku oznacza to rozwój przedsiębiorstwa kosztem rywali, co prowadzi do przejmowania udziałów w rynku przez silniejszego konkurenta. Relacje oparte na współpracy to podjęcie

⁵ T. Pakulska, *Podatność innowacyjna Polski na napływ zagranicznego kapitału technologicznie intensywnego*, „Monografie i Opracowania” nr 536, SGH, Warszawa 2005, s. 162.

⁶ Współtworzą one aktywność endogeniczną regionu (lokalne zasoby i zdolności), które rzutują na przyciąganie inwestycji i stopień ich osadzenia w regionie i określane są mianem „lepkości” regionu – B. Domański, *Korporacje ponadnarodowe a miejsce (region)* [w:] *Współczesne problemy i koncepcje teoretyczne badań przestrzenno-ekonomicznych*, T. Czyż, H. Rogacki (red.), KPZK PAN, z. 219, Warszawa 2005, s. 135.

⁷ *Strategie firm polskich wobec ekspansji inwestorów zagranicznych*, M. Gorynia (red.), PWE, Warszawa 2005, s. 68.

współdziałania z konkurującymi przedsiębiorstwami, stwarzające przesłanki wystąpienia efektu synergii⁸.

Do bezpośrednich efektów zewnętrznych lokalizacji inwestycji zagranicznych na rozwój przedsiębiorczości należy zaliczyć w szczególności efekty *spin-off*, czyli tworzenie impulsów stymulujących powstawanie nowych przedsiębiorstw o różnych powiązaniach z firmą pierwotną, w tym powstawanie nowych firm (naśladownictwo inwestorów zagranicznych – efekt *learning by watching*, podejmowanie przez pracowników odchodzących z firm zagranicznych własnej działalności gospodarczej – *learning by doing*), stymulowanie firm rodzimych do bardziej efektywnego wykorzystania zasobów i poszukiwań nowych technologii, czy tworzenie struktur klastrowych.

Wśród następstw napływu BIZ łączących efekty o charakterze bezpośrednim i pośrednim dużą rolę należy przypisać generowaniu nowej wartości w wyniku tworzenia się trwałych powiązań kooperacyjnych pomiędzy firmami zagranicznymi i lokalnymi, czyli tworzeniu sieci lokalnych dostawców. Istotne znaczenie z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości ma tworzenie jej nowych form, także w wyniku kontaktów z firmami zagranicznymi, przyspieszonej internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw (BIZ stwarzają szansę na zwiększenie dostępu do rynków zewnętrznych).

Biorąc pod uwagę następstwa BIZ w regionie i ich trwałość szczególnie istotne jest tworzenie sieci powiązań, w tym wykorzystanie dostawców lokalnych. Przyczynia się to do wzrostu ilości miejsc pracy, ale także sprzyja transferowi technologii, wiedzy i umiejętności. Obserwowany wzrost nasilenia i złożoności powiązań kooperacyjnych, definiowanych jako „układ strumieni jednoczesnych i współzależnych relacji konkurencji i kooperacji między konkurentami, zachowującymi swoją odrębność organizacyjną”⁹ jest w dużym zakresie wynikiem działań korporacji transnarodowych. Kooperacja może odnosić się do pojedynczych umów, jak też współtworzyć układy sieciowe. Firma działająca w sieci dysponuje nie tylko własnymi zasobami, ale też uzyskuje dostęp do zasobów zewnętrznych, którymi dysponują inne firmy przynależące do sieci (zasoby rynkowe). Efekty są większe, jeżeli filie korporacji są dobrze „osadzone” w regionie i w znacznym stopniu bazują na poddostawcach kraju goszczącego¹⁰.

Tworzące się powiązania pomiędzy przedsiębiorstwami mogą przyjąć formę:

- powiązań wstecz (ang. *backward linkages*) – związane z efektami podażowymi, kiedy przedsiębiorstwo zagraniczne dokonuje zakupów dóbr i usług od lokalnych podmiotów,

⁸ M. Romanowska, *Alianse strategiczne przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 1997.

⁹ J. Cygler, *Korporacja przedsiębiorstw w układzie międzynarodowym* [w:] *Strategie przedsiębiorstw w otoczeniu globalnym*, Z Dworzecki, M. Romanowska (red.), SGH, Warszawa 2008, s. 153.

¹⁰ W Karaszewski, *Kilka uwag na temat znaczenia bezpośrednich inwestycji dla kraju przyjmującego oraz skali i znaczenia tych inwestycji w Polsce* [w:] *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce. Efekty i zagrożenia*, J. Mużej, Z. Sadowski, E. Mączyńska (red.), Rada Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Radzie Ministrów, Raport nr 46, Warszawa 2005, s. 89-90.

- powiązań w przód (ang. *forward linkages*) – dotyczące sytuacji, kiedy podmioty zagraniczne sprzedają dobra i usługi firmom lokalnym,
- powiązań poziomych (ang. *horizontal linkages*) – dotyczące interakcji z podmiotami lokalnymi zaangażowanymi w konkurencyjnym obszarze działalności gospodarczej¹¹.

Rozwijanie współpracy przedsiębiorstw polskich z zagranicznymi może przejawiać się m.in. w postaci aktywizacji przedsiębiorstw lokalnych poprzez zawieranie nowych kontraktów prowadzących do intensyfikacji produkcji, wzrostu zatrudnienia oraz „wymuszaniu” zmian jakościowych u polskich producentów.

Próbie empirycznej weryfikacji oceny współpracy przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego i przedsiębiorstw polskich oraz form jej przejawów w rozwoju przedsiębiorczości w regionie służyło badanie ankietowe przeprowadzone wśród przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego i przedsiębiorstw polskich prowadzących działalność w województwie świętokrzyskim w 2009 r.¹²

Badaniem objęto 60 przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego oraz 155 przedsiębiorstw polskich. Większość badanych przedsiębiorstw zarówno z udziałem kapitału zagranicznego (4/5 ogółu), jak i polskich (niespełna 80%) prowadziła działalność usługową (zwłaszcza handlową)¹³. Nawet w przypadku lokalizacji dużych KTN przedsiębiorstwa bezpośredniego inwestowania to w przeważającej mierze małe podmioty, zatrudniające od 10 do 49 osób (45%), co łącznie z mikroprzedsiębiorstwami (zatrudniające mniej niż 9 osób) stanowiło 70% badanych. Większe rozdrobnienie w strukturze wielkości jest charakterystyczne dla polskich przedsiębiorstw, gdyż podmioty zatrudniające do 49 osób stanowiły ponad 9/10 badanych (w tym firmy jednoosobowe 32%, a mikroprzedsiębiorstwa – 42%)¹⁴. Wielkość przedsiębiorstw, ale także rodzaj prowadzonej działalności rzutują na skalę i trwałość powiązań pomiędzy przedsiębiorstwami oraz ich efekty. W przypadku przedsiębiorstw zagranicznych duże znaczenie ma też stopień

¹¹ Podział za: *World Investment Report 2001. Promoting Linkages*, United Nations, New York and Geneva 2001, s. 154-158.

¹² Badanie to zostało zrealizowane w ramach zadania badawczego pt. „Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w rozwoju przedsiębiorczości w regionie” wykonanego przez T. Pakulską i M. Szczepaniak-Rochowską, będącego częścią badań statutowych pt. „Przedsiębiorczość a rozwój regionalny w Polsce” pod kierunkiem K. Kucińskiego, prowadzonych w 2009 r. w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie SGH w Warszawie. W badaniu ankietowym zawarto pytania odnoszące się możliwości rozwoju przedsiębiorczości i jej przejawów, głównie w zakresie: 1) oceny zasobów w regionie przez firmy prowadzące działalność jak i potencjalnych inwestorów w kontekście przyciągania inwestycji i oddziaływania na ich trwałość, 2) współpracy przedsiębiorstw, mającej na celu pobudzanie aktywności. W niniejszym opracowaniu zaprezentowano ujęcie dotyczące roli współpracy przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego i przedsiębiorstw polskich w rozwoju przedsiębiorczości w regionie.

¹³ Działalność produkcyjna wśród ankietowanych przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego kształtowała się na poziomie zbliżonym do tego, jaki w tym zakresie odgrywały te przedsiębiorstwa w skali kraju (ok. 15%). W przypadku ankietowanych przedsiębiorstw polskich udział przedsiębiorstw produkcyjnych wyniósł ok. 16% ogółu badanych podmiotów gospodarczych.

¹⁴ Niespełna co dziesiąta ankietowana firma rodzima zatrudniała powyżej 50 osób (w przypadku przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego stanowiło to 30% ankietowanych).

zakorzenienia w regionie (ok. ¼ respondentów zainwestowała przed 2000 r.). Znalazło to swe odzwierciedlenie w przeprowadzonym badaniu ankietowym, w tym w skali i charakterze powiązań pomiędzy ankietowanymi przedsiębiorstwami.

Badane przedsiębiorstwa zagraniczne podejmują współpracę z lokalnymi firmami polskimi; co zadeklarowało 85% ankietowanych firm zagranicznych i prawie 55% przedsiębiorstw rodzimych. Ponad 60% podmiotów zagranicznych wskazuje, że współpraca z firmami polskimi ma charakter długookresowy, niewielki odsetek transakcji to sporadyczne kontakty handlowe. Z kolei w opinii przedsiębiorstw polskich, ich współpraca z firmami zagranicznymi w ponad 45% ogranicza się do sporadycznych kontaktów handlowych; jedynie 29% badanych polskich przedsiębiorstw uznało, że jest to współpraca o długookresowym charakterze. Wskazana rozbieżność może wynikać z faktu, iż współpraca między firmami polskimi i zagranicznymi ogranicza się do prostej wymiany produktów czy usług. W jej wyniku nie są tworzone silne i długotrwałe powiązania, jak ma to miejsce w przypadku produktów zaawansowanych technologicznie.

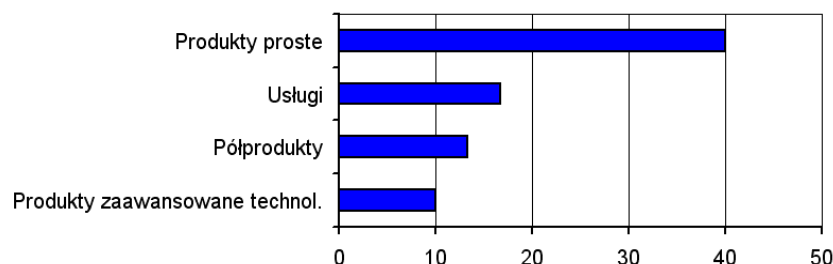
Tabela 1. Charakter współpracy przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego i przedsiębiorstw polskich – w %.

	Przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego	Przedsiębiorstwa polskie
długookresowy	60,8	29,4
krótkookresowy	47,1	31,8
sporadyczne kontakty handlowe	19,6	45,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego przeprowadzonego w ramach badań statutowych: T. Pakulska, M. Szczepaniak-Rochowska, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w rozwoju przedsiębiorczości w regionie* [w:] *Przedsiębiorczość a rozwój regionalny w Polsce*, pod kierunkiem K. Kucińskiego, KNOP, SGH, Warszawa 2009.

Prawie 82% badanych przedsiębiorstw zagranicznych w województwie świętokrzyskim kieruje swoje produkty i usługi na rynek lokalny. Taka współpraca dotyczy tzw. powiązań wprzód. Współpraca firm polskich i zagranicznych obejmuje także tzw. powiązania wstecz, czyli kontakty z dostawcami. Ponad 50% firm z udziałem kapitału zagranicznego wskazało, że wśród ich głównych dostawców są firmy polskie zlokalizowane na terenie województwa, na którym prowadzą działalność. Polskie przedsiębiorstwa lokalne współpracujące z firmami zagranicznymi są dostawcami głównie produktów prostych (prawie 40% wskazań) oraz usług (16%). Jedynie, co dziesiąta ankietowana firma zagraniczna zadeklarowała, że firmy polskie dostarczają jej produkty zaawansowane technologicznie. Taki rodzaj współpracy oznacza, że na obecnym etapie rozwoju nie przekłada się ona na wkomponowywanie przedsiębiorstw polskich w sieci powiązań, wykazujących

większy stopień złożoności produkcji. Powiązania pomiędzy przedsiębiorstwami ograniczają się, więc do porozumień o charakterze kontraktowym i obejmują wspomniane proste procesy technologiczne.



Rysunek 1. Zakres współpracy w obszarze dostaw firm polskich i zagranicznych (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego w ramach badań statutowych T. Pakulska, M. Szczepaniak-Rochowska, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w rozwoju przedsiębiorczości ...op. cit.*

Badaniu poddano także czynniki brane pod uwagę przy wyborze dostawców surowców, materiałów i półproduktów. Jako najważniejsze korzyści wynikające ze współpracy między firmami polskimi i zagranicznymi, podmioty zagraniczne wymieniają poprawę jakości wyrobów i obniżenie kosztów działalności. Co interesujące, korzyści te zajmują dwa ostatnie miejsca wśród wskazań przedsiębiorców polskich. Dowodzi to w pewnym stopniu, że współpraca ta w niewielkim stopniu przyczynia się do podnoszenia innowacyjności polskich przedsiębiorstw i postrzegana jest przez zagranicznych inwestorów przez pryzmat realizacji strategii kosztowej. Pozytywnym przejawem tej współpracy dla polskich firm jest rozszerzanie rynków zbytu oraz dostęp do wiedzy i doświadczenia partnera. Może to w dłuższym okresie przyczynić się do internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw, ale być także ważnym impulsem przeobrażeń jakościowych w polskich firmach. Wzrost dostępu do międzynarodowych sieci sprzedaży może w sposób bezpośredni stymulować przedsiębiorcze inicjatywy (powstawanie nowych przedsiębiorstw, rozwój dotychczasowych itp.).

Podsumowując, rozwój współpracy i powiązań kooperacyjnych między przedsiębiorstwami sprawia, że bezpośrednie inwestycje zagraniczne stają się istotnym elementem wspierania przedsiębiorczości lokalnej i dotyczyć może różnych obszarów. Należy doń zaliczyć oddziaływanie na rynek pracy (tworzenie miejsc pracy), powstawanie przedsiębiorstw, efektywność wykorzystania czynników wytwórczych (m.in. poprzez postęp technologiczny), dostęp do rynków zewnętrznych, czy będący wynikiem ich łącznego oddziaływania rozwój gospodarczy regionu, którego podstawowym warunkiem i przejawem jawi się przedsiębiorczość.

Tabela 2. Najważniejsze korzyści wynikające ze współpracy – wskazania przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego (A) i polskich (B) – w %.

Korzyści wynikające ze współpracy	A	B
dostęp do rynków zbytu	33,3	76,1
dostęp do wiedzy i doświadczenia partnera	29,4	46,5
dostęp do międzynarodowych sieci sprzedaży	—	47,1
dostęp do nowych technologii	15,7	44,5
dostęp do informacji na temat nowych rynków zbytu	3,9	32,3
poprawa jakości wyrobów	92,2	27,7
obniżenie kosztów działalności	88,2	25,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego w ramach badań statutowych T. Pakulska, M. Szczepaniak-Rochowska, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w rozwoju przedsiębiorczości...*, op. cit.

Korzystnie na możliwość ich realizacji wpływają w badanym regionie zamierzenia inwestycyjne przedsiębiorstw zagranicznych w postaci rozbudowy istniejącego zakładu lub uruchomienia nowego (co deklarowało 3/4 badanych). Rozbudowa zakładu czy też budowa nowego przyczynić może się także do poprawy sytuacji na rynku pracy oraz wzrostu, jakości miejscowych zasobów siły roboczej (w 80% firm zagranicznych ponad połowę zatrudnionych stanowią mieszkańcy gminy/powiatu, w którym prowadzą działalność). Za istotny czynnik rozwoju przedsiębiorczości należy uznać współpracę pomiędzy przedsiębiorstwami powstałymi w wyniku napływu BIZ a lokalnymi podmiotami gospodarczymi, chociaż jej siłę oddziaływania w badanym regionie osłabia ograniczenie do prostych usług i produktów, co jest w dużym stopniu następstwem rodzaju działalności (usługi) i wielkości przedsiębiorstw (np. 1/3 polskich to firmy jednoosobowe) oraz w przypadku firm zagranicznych słabego „zakorzenienia” w regionie. Brak odpowiednich kooperantów w regionie uznały zarazem przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego za czynnik obniżający atrakcyjność lokalizacji w badanym regionie.

Bibliografia:

1. Cygler J., *Korporacja przedsiębiorstw w układzie międzynarodowym* [w:] *Strategie przedsiębiorstw w otoczeniu globalnym*, Z. Dworzecki, M. Romanowska (red.), SGH, Warszawa 2008.
2. Dicken P., *The Roepke Lecture in Economic Geography Global-Local-Tension: Firms and States in Global Space-Economy*, „Economic Geography” 1994, vol. 70.

3. Domański B. , *Korporacje ponadnarodowe a miejsce (region)* [w:] *Współczesne problemy i koncepcje teoretyczne badań przestrzenno-ekonomicznych*, T. Czyż, H. Rogacki (red.), Warszawa 2005, KPZK PAN, z. 219.
4. Gorynia M. (red.), *Strategie firm polskich wobec ekspansji inwestorów zagranicznych*, PWE, Warszawa 2005.
5. Karaszewski W., *Kilka uwag na temat znaczenia bezpośrednich inwestycji zagranicznych dla kraju przyjmującego oraz skali i znaczenia tych inwestycji w Polsce* [w:] *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce. Efekty i zagrożenia*, J. Mużej, Z. Sadowski, E. Mączyńska (red.), Rada Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Radzie Ministrów, Raport nr 46, Warszawa 2005.
6. Ketels Ch. , *Location, location, location*, <http://www.globalagendamagazine.com>
7. Pakulska T., *Podatność innowacyjna Polski na napływ zagranicznego kapitału technologicznie intensywnego*, „Monografie i Opracowania” nr 536, SGH, Warszawa 2005.
8. Pakulska T., Szczepaniak-Rochowska M., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w rozwoju przedsiębiorczości w regionie* [w:] *Przedsiębiorczość a rozwój regionalny w Polsce*, pod kierunkiem K. Kucińskiego, Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie SGH, Warszawa 2009.
9. Romanowska M., *Alianse strategiczne przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 1997.
10. Wdowicka M., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne i inwestycje samorządowe w aglomeracji poznańskiej w okresie transformacji ustrojowej*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2005.
11. *World Investment Report 2001. Promoting Linkages*, United Nations, New York and Geneva 2001.

Abstrakt

Przedsiębiorstwa powstałe w wyniku napływu BIZ i prowadzona przez niego działalność wywołuje szereg zjawisk, także w zakresie rozwoju przedsiębiorczości. Dużą rolę w tym zakresie należy przypisać tworzonemu na bazie napływu BIZ powiązaniom o charakterze kooperacyjnym pomiędzy przedsiębiorstwami zagranicznymi i polskimi. Mogą one stanowić źródło rozwoju nowych form przedsiębiorczości, w tym przyczyniać do powstawania przedsiębiorstw, czy tworzenia miejsc pracy, ale także oddziaływać na przemiany jakościowe w gospodarce regionu. W wielu jeszcze przypadkach współpraca ta ogranicza się do powiązań sporadycznych opartych na dostawie prostych produktów i usług, co w dużej mierze jest wynikiem oddziaływania czynników zależnych od inwestującego przedsiębiorstwa (miejsca w strukturze organizacyjnej, wielkości, wieku, pozycji na rynku), jego zakorzenienia, ale także od potencjału rodzimych podmiotów funkcjonujących w regionie i ich aktywów. W badanym regionie świętokrzyskim duże znaczenie w kreowaniu takich powiązań ma rodzaj działalności (przeważają inwestycje w usługi) i wielkość podmiotów gospodarczych (w przypadku polskich 1/3 to firmy jednoosobowe).

The impact of cooperation of the enterprises with the share of foreign capital and Polish companies on the development of entrepreneurship in the region (on the example of the survey)

The companies set up as a result of the inflow of FDI and their business activities produce a number of phenomena, including the development of entrepreneurship. A very important role, in this respect, should be assigned to cooperative connections between foreign and Polish companies. They can be a source of development of new forms of business through contributing to the emergence of new companies, creating job places as well as affecting the qualitative transformation in the region's economy. In many cases, the cooperation is still limited to the occasional relationships based on a simple supply of products and services, which, to a large extent, is the result of influences from investing in a subsidiary company (place in the organizational structure, size, age, position on the market), but also the potential of indigenous entities within the region and their assets. In the Świętokrzyskie Province an important role in creation of such links plays both the type of business (dominated by services) and its volume (1/3 of surveyed Polish businesses are one-person companies.).

Post-Doctoral Degree Teresa Pakulska, professor, Warsaw School of Economics